KÖZGAZDASÁGI SZEMLE, LXIII. ÉVF., 2016. JÚNIUS (715–722. o.)

Mennyiségi lazítás és költségvetési fegyelem, avagy a strukturális reformok és a beruházások ösztönzésének dilemmái az Európai Unióban

A Centre for European Policy Studies 2016. évi Ideas Lab konferenciája, Brüsszel, 2016. február 25–26.

Az Európai Unió szakpolitikáival foglalkozó legtekintélyesebb európai agytröszt, a brüsszeli székhelyű Centre for European Policy Studies (CEPS) immáron harmadik éve rendezi meg Ideas Lab konferenciáját, amelyet idén An EU fit for purpose? alcímmel szerveztek meg.[1] A konferencia nyitó és záró plenáris ülései között egymással párhuzamosan 11 szakpolitikai (gazdasági, digitális gazdasági, innovációs, globális kereskedelmi, szociális, pénzügyi, energia, éghajlat-változási, biztonsági, intézményi, kül- és védelempolitikai) szekcióban zajlott a vita az egyes területek előtt álló kihívásokra adandó stratégiai válaszokról. Minden szekció három blokkban, három témakör megvitatását végezte el, majd negyedszerre öt párhuzamos munkacsoportban került sor a vitára. A szekcióban folyó vitát mindig három, az adott témával foglalkozó elismert szakértő vitaindító gondolatai alapozták meg. Ez a tájékoztató a gazdasági szekció ülésein folyt vitákról számol be.

A nyitó plenáris ülés átfogó kérdése az volt, hogy az Európát érő jelenlegi válságokat (a migrációs hullámot, a terrorizmus veszélyének fokozódását és a gazdasági és pénzügyi válság következményeinek kezelését) hogyan értékeljük: komoly „viharnak" kell-e tekinteni, avagy csak „vihar egy pohár vízben", amivel szembe kell nézni? *Qi Ye* professzor, a pekingi Brookings-Tsinghua Center for Public Policy igazgatója arra hívta fel a figyelmet, hogy az EU a világ legnagyobb gazdasága, és magas színvonalú jóléti társadalom jellemzi – vagyis kívülről nézve nem lehet azt mondani, hogy válságban lenne. Arra is felhívta a figyelmet, hogy Kínában évente több mint 200 millió ember áramlik az országon belül, tehát ők tudják, hogy mi a migráció. *Samir Sangar*, az újdelhi Observer Research Foundation elnökhelyettese azt fejtette ki, hogy nincs válság, ugyanis mindig alkalmazkodni kell a változásokhoz. *Sangar* a legfőbb kihívásnak a demográfiai folyamatokat tartja, emellett rámutatott arra a veszélyre, hogy

[1] Az Ideas Lab fő célja, hogy az egyes szakpolitikák elismert kutatói és a megvalósításban részt vevő magas rangú kormányzati és európai bizottsági tisztviselők gondolatébresztő előadásai után aktív vita alakuljon ki, amelynek következtetései hatással lehetnek az adott szakterület jövőjének formálására. A beszámoló szerzője mindhárom Ideas Lab-konferencián részt vett. A CEPS Ideas Lab-konferenciáival kapcsolatos információk a https://www.ceps.eu/content/ceps-ideas-lab címen érhetők el.

A kézirat első változata 2016. április 15-én érkezett szerkesztőségünkbe.
DOI: http://dx.doi.org/10.18414/KSZ.2016.6.715

a liberalizmus bölcsőjének számító Európában az elmúlt évtized során véleménye szerint erősödik az idegenellenesség.

Daniel Gros, a CEPS igazgatója a „brüsszeli buborék" problémáját fejtette ki, vagyis azt, hogy a tagállamok állampolgáraiban az az általános kép alakult ki, hogy az Európai Unió minden területen túlterjeszkedett, és azt látják, hogy mindenhol problémák vannak. Ez a helyzet komoly legitimitási hiányokkal párosul, mivel az emberek nemzeti kormányokat választanak, amelyeket választásokon leválthatnak, ugyanakkor a szakpolitikákat már nehezebben tudják befolyásolni, mert azok esetében a mozgástér eléggé behatárolt, mivel azt magasabb szintű (uniós) keretek alakítják ki. Az uniós politikákat csak indirekt módon lehet befolyásolni a nemzeti kormányokon keresztül. Gros meglátása szerint a politikai unió hiánya éppen ezért komoly probléma. Qi Ye professzor reagálásában rámutatott arra, hogy a politikai rendszert a problémamegoldó képessége minősíti, és az emberiség történetében éppen az európai integráció egyedülálló példája annak, hogy azért jött létre, mert közös problémákat közösen kíván megoldani.

Samir Sangar felvetette, hogy míg India lakosságát különböző vallások és etnikai hovatartozás jellemzi, de megvan a közös indiai identitás, addig nagy kérdés, hogy Európában vannak-e közös problémák, és ezáltal van-e közös identitás. Qi Ye professzor erre reflektálva rámutatott, hogy Kínában például 56 etnikai csoport él, és a politika feladata az egyensúly megteremtése. A vita egyik hozzászólója felhívta a figyelmet arra, hogy Európa nem egy állam, ráadásul az integrációt eredetileg technikai feladatok ellátására hozták létre, az Európai Unió nem politikai entitás. Most viszont komoly felhatalmazással kellene felelős döntéseket hozni a jelenlegi fő válságterületek – a migráció és a monetáris unió működése – fő kérdéseivel kapcsolatban. Qi Ye professzor ennek kapcsán kifejtette, hogy Európa saját sikerének áldozata, mert oly mértékben elmélyült az integráció, illetve olyan vonzó térséggé vált a külsők számára. Ugyanakkor véleménye szerint az EU decentralizáltan működik, mert a nemzeti kormányok szerepe meghatározó. Meggyőződése szerint Európa mindig megtalálja a megfelelő megoldásokat és számos területen követendő példává vált a világban.

A mennyiségi könnyítés – hosszú távú politika az EKB számára?

A gazdasági szekció első ülése az Európai Központi Bank monetáris politikájának következményeit elemezte. *Volker Wieland*, a frankfurti Goethe Egyetem professzora rámutatott arra a tényre, hogy a mennyiségi könnyítés (vagy mennyiségi lazítás) egy szokásos és hatékony eszköz, melyet a Fed is sikeresen alkalmazott már az 1990-es évek végén. Felhívta a figyelmet arra, hogy Európában hitelboom volt, amelyet súlyos recesszió követett a válság nyomán, ezért hasznos a mennyiségi könnyítés stratégiája, ugyanakkor az EU nem olyan, mint az Egyesült Államok, ráadásul a maginfláció már csak 1 százalékos, ezért úgy látja: az EKB már túllőtt az eredeti célokon. *Lorenzo Bini Smaghi*, aki 2006 és 2011 között az EKB Kormányzótanácsának tagja volt, arra hívta fel a figyelmet, hogy a monetáris politika hatékonyságának megítélése nagyon

nehéz, mert a kamatláb megegyezik ugyan, de az euróövezet 19 tagországa mégis eltérő mértékű strukturális reformokat hajt végre. Véleménye szerint a nemzetgazdasági és társadalmi környezet erősen meghatározza a követendő stratégiákat, például Németország esetében a fő „probléma" a túlzott megtakarítás, amely magasabb, mint a beruházás, ezért az az elvi dilemma vethető fel, hogy a megtakarításokat kellene-e csökkenteni, avagy a beruházásokat növelni.

Erik Jones, a Johns Hopkins Egyetem professzora felidézte a Bundesbank által az 1990-es évek elején végzett kutatást, amelyben arra keresték a választ, hogy milyen mértékű politikai unió szükséges ahhoz, hogy a monetáris politika megfelelően működjön. A mennyiségi könnyítés elosztásra gyakorolt hatásait elemezve rámutatott annak a háztartások és a vállalatok mérlegére gyakorolt következményeire. Erre reagálva Wieland professzor megjegyezte, hogy az EKB tényleg túllépett hatáskörén, mert az állami költségvetések egyenlegére is jelentős hatással van. Lorenzo Smaghi a hatások kapcsán a hosszabb távú inflációs várakozások alakulását nevezte kulcskérdésnek, és rámutatott, hogy ezt szintén sikerült csökkenteni. A hozzászólók között *Anders Borg*, korábbi svéd pénzügyminiszter a bankok restrukturálásának szükségességét hangsúlyozta, *Stefano Micossi,* korábbi uniós biztos, az Assonime vezérigazgatója pedig az alacsony kamatláb megtakarításokra gyakorolt negatív hatására hívta fel a figyelmet, vagyis arra, hogy az miként hat a nettó megtakarítókra és a nettó eladósodottakra.

Wieland professzor megállapította: kedvezőtlen jelenség, hogy az alacsony kamatlábakból származó megtakarítást a kormányzatok inkább expanzióra fordítják, és fenntartják a kialakult kiadási szintet, ahelyett, hogy csökkentenék azt. Arra is rávilágított, hogy Németország – mint nagy megtakarításokkal rendelkező ország – a megtakarításokból külföldön tud beruházni, mert szinte teljes foglalkoztatottság jellemzi. Jones professzor szerint, ha a lassú gazdasági növekedésből valahogyan kikerül az európai gazdaság, akkor már nem a monetáris politika működése lesz a fő kérdés. Wieland professzor felvázolta azt a helyzetet is, hogy ha beindul a növekedés, akkor a bankok súlyos helyzettel szembesülhetnek, mert most alacsony kamatláb mellett nyújtanak hitelt, de a gyorsabb gazdasági növekedés magasabb inflációhoz fog vezetni, és a betéteseknek akkor majd magasabb kamatot kell adni, amiből adódóan a bankok mérlege jelentősen romlani fog. Arra is emlékeztetett, hogy az Egyesült Államokhoz képest Európában a nemzeti költségvetéseken keresztül jóval magasabb szintű transzferrendszer működik, ezért ez is stabilizál és kezeli az egyensúlytalanságokat.

Hogyan biztosítható a költségvetési fegyelem erősítése?

A gazdasági szekció második ülése a költségvetési fegyelem biztosításának kérdéskörét vizsgálta. *Thomas Westphal*, a német pénzügyminisztérium európai politikai részlegének főigazgatója kifejtette, hogy a költségvetési egyezmény megadja a keretet, hiszen annak értelmében a költségvetési egyensúly vagy a többlet a cél. Rámutatott arra a tényre, hogy az euróövezetben jelenleg átlagosan fennálló 93,5

százalékos GDP-arányos államadósság még mindig nagyon kockázatos helyzetet teremt, mindössze három ország teljesíti az egyensúlyi költségvetési követelményt. *Anders Borg* korábbi svéd pénzügyminiszter rávilágított arra, hogy Európában egy hosszú távú növekedési probléma van, amely magas munkanélküliséggel és nagyfokú társadalmi kirekesztettséggel párosul, mindeközben jellemző a fegyelmezetlen, laza költségvetési politika. Ráadásul a digitális forradalom egy évtizeden belül radikálisan átrendezi a munkaerőpiacot, amire időben fel kell készülni. Rugalmasabb munkaerőpiacot kell kialakítani, a gyenge vállalkozó kedvet élénkíteni kell, a szolgáltatások és pénzügyek terén további dereguláció szükséges: vagyis széles körű szektorális reformokra van szükség.

Vivien Schmidt, a Bostoni Egyetem professzora rámutatott, hogy ki kell nőni az adósságból. Ehhez véleménye szerint a valódi európai uniós szintű gazdasági kormányzás megteremtésére lenne szükség, mert amit most gazdasági kormányzáson értenek, az a szabályok betartatásáról szól, nem pedig a makrogazdasági kormányzás tartalmi kérdéseinek meghatározásáról. *Iain Begg* professzor hozzászólóként feltette a kérdést, vajon az elmúlt évek során kialakított számos mechanizmus következtében javult-e a koordináció. Anders Borg szerint igen, de a strukturális reformok iránti erős nemzeti elkötelezettség is szükséges. Thomas Westphal rámutatott arra, hogy 15 évvel a maastrichti konszenzus után még most is vannak olyan euróövezeti tagok, amelyek nem elkötelezettek a strukturális reformok mellett, és vannak olyan euróövezeten kívüli EU-tagállamok, amelyek viszont sokat tettek a strukturális reformok terén. Schmidt professzor hozzátette, hogy először a tagállami szintű intézményeket kell megerősíteni, amelyek kellő demokratikus felhatalmazással rendelkeznek a nemzeti reformok végrehajtásához, de fontos lenne egy európai költségvetési tanácsadó testület a keretek meghatározásához.

Thomas Westphal szerint a tagállami költségvetési tanácsoknak van értelmük, de nem támogatná egy európai szintű testület létrehozását. Az európai szemeszter és az országspecifikus ajánlások megfelelő keretet biztosítanak, és a reformokhoz a strukturális alapok támogatásai is jól használhatók. Anders Borg szerint az európai költségvetési tanács felállítása veszélyes ötlet, illetve komoly ellenállást váltana ki a tagállamokban egy európai uniós szintű költségvetési politika felé történő elmozdulás. *Joaquín Almunia* korábbi uniós biztos hozzászólóként megjegyezte, hogy a nemzeti költségvetési politikák kereteiről politikusok döntenek, ezért jó, ha vannak nemzeti költségvetési tanácsok. Arra is felhívta a figyelmet, hogy a strukturális reformokat és a költségvetési stabilitás kérdését nem szabad összekeverni, mert például Spanyolország jelentős munkaerőpiaci és pénzpiaci reformokat hajtott végre, miközben nem volt képes a költségvetési fegyelemre vonatkozó kritériumokat teljesíteni.

Vivien Schmidt professzor amellett érvelt, hogy a problémák elemzését és megoldását vissza kell helyezni nemzeti szintre, mert azok annyira eltérnek egymástól, hogy megoldásukhoz eltérő módszerekre van szükség, majd ezeket kellene európai szinten megvitatni. A felülről lefelé közelítés – vagyis, hogy „ezek a szabályok, ezeket kell követni" – nem működik. Anders Borg hozzátette, hogy a Bizottságban és az EKB-ban is technokraták ülnek, ezért a nemzeti keretek közötti megoldásoknak van jelentőségük, mivel azokhoz van meg a demokratikus felhatalmazás.

Thomas Westphal feltette azt a kérdést: vajon több pénzt kell-e elkölteni ahhoz, hogy beinduljon a növekedés? A válasza egyértelmű nem: a bizalom megteremtése a lényeges, mert a magánszektornak, a piaci szereplőknek kell beruházniuk. Koordinálni pedig azért szükséges, mert az euróövezeti országok esetében a felelőtlen költségvetési politika már nem tükröződik az árfolyam vagy a kamatráta alakulásában.

Az európai szintű beruházásösztönzés új eszköze

A gazdasági szekció harmadik ülése a beruházásösztönzés új formáival foglalkozott. *Iliyana Tsanova,* az Európai Stratégiai Beruházási Alap *(European Fund for Strategic Investments, EFSI)* helyettes ügyvezető igazgatója rámutatott arra, hogy az Európai Bizottság növekedési stratégiája részeként létrehozott alap fő célja a magánszektor beruházásainak mobilizálása. Hangsúlyozta, hogy strukturális okok miatt kevés a beruházás, ezért beruházási programok kidolgozására van szükség. Az alap 300 milliárdos keretéből 16 milliárd euró a rendelkezésre álló uniós garancia. A projektkiválasztás kapcsán hangsúlyozta, hogy az addicionalitás fontos alapelv – vagyis nem csökkenthetik a nemzeti strukturális kiadásokat, csak kiegészíthetik azokat –, emellett a magánszektor mobilizálása és a munkahelyteremtés fontos kritérium. Az eddigi tapasztalatok kedvezők, például Németországban a várakozásoknak megfelelő 15-szörös multiplikátorhatás megvalósult.

Focco Vijselaar, a holland külügyminisztérium külföldi pénzügyi kapcsolatok igazgatója rámutatott arra, hogy az euróövezet folyó fizetésimérleg-többlete nagy, a kérdés az, hogy ezt mire fordítják. Meglátása szerint a beruházások szerkezete nem megfelelő.

Hozzászólók is megjegyezték, hogy az alap túlzottan a fizikai infrastruktúrára koncentrál, az eddigi projektek a humán infrastruktúrát nem támogatták, pedig ez meghatározó jelentőségű a fejlődés szempontjából. Ezt az elmozdulást az eddigi tapasztalatok értékelése tükrében megfontolandónak tartotta mindkét előadó. Vijselaar végezetül hangsúlyozta, hogy beruházások mindenekelőtt azért kellenek, hogy munkahelyek jöjjenek létre: a fő cél a kereslet élénkítése, nem a kínálati oldalon van a fő hangsúly.

Az uniós szintű költségvetés előtt álló feladatok

Az EU közös költségvetésének hosszú távú reformját érintő kihívásokkal foglalkozó összevont szekcióülésen *Kristalina Georgieva*, az Európai Bizottság alelnöke felvázolta a közös költségvetés előtt álló fő feladatokat. Az első számú feladat a konvergencia erősítésének elősegítése, ugyanakkor megjegyezte, hogy ennek fő motorja a belső piac. Másodsorban az a cél, hogy jobban integráljuk Európát, és ezáltal versenyképesebb legyen. Erre jó példa a kutatás-fejlesztés támogatása a Horizont 2020 programon keresztül, az infrastruktúra fejlesztése terén a Connecting Europe Facility, az oktatás területén pedig az Erasmus+ program. Harmadsorban a közös költségvetésnek a válság- és sokk-kezelésben kell fontos szerepet játszania. A bizottság alelnöke kifejtette, hogy a költségvetési transzferek felhasználása során

a teljesítménynek kell a középpontban állnia, vagyis a tagállamoknak versengeniük kell a forrásokért. Erre jó példa a 6 százalékos eredménytartalék a kohéziós politikai támogatásoknál vagy az EFSI-támogatásokért folyó verseny. Lényeges szempont a rugalmasság biztosítása is, amire például a szolidaritási alap és a válságkezelési alap működése során nagy szükség van. Georgieva azt is hangsúlyozta, hogy az egyes kiadási fejezeteket össze kell kapcsolni, a közöttük meglévő szinergiákat ki kell használni; a kiadási tételeknek pedig mindenekelőtt a versenyképességre és az uniós szintű hozzáadott értékre kell koncentrálniuk.

Mario Monti, a közös uniós költségvetés forrásainak reformját előkészítő magas szintű munkacsoport vezetője, korábbi uniós biztos hangsúlyozta, hogy a közös költségvetés bevételi oldalának reformja kapcsán nemcsak szakmai, technikai, de politikailag megalapozott javaslatokat kell letenni az asztalra. A jelenlegi finanszírozási szerkezet megfelelt a múltbeli feladatok finanszírozására, de nem alkalmas a jövőbeli kihívások támogatására. Példaként említette a válsághelyzeteket: a görög adósságválságot, a menekültválságot és a terrorizmus veszélyét. Arra is felhívta a figyelmet, hogy a tagállamok korábban a szubszidiaritás jegyében harcoltak a Bizottsággal szemben, most pedig ezzel éppen ellentétesen hatékony uniós szintű intézkedéseket várnak. Monti véleménye szerint a feladat nem a költségvetés méretének növelése, hanem a közszolgáltatások, közjavak nyújtásának vizsgálata, ugyanis ez járul hozzá az állampolgárok jólétéhez és biztonságérzetéhez. Rámutatott, hogy a reform elmaradásának nagy ára lenne. Arra is utalt, hogy az integráció alapítói eredetileg befektettek az együttműködésbe, manapság viszont már mindenki csak az előnyöket szeretné kivenni belőle: hiányzik a kellő elkötelezettség és a vezetési képesség is. Ez utóbbi hangsúlyosan jelenik meg a Tanácsban, ahol 28 ország érdekeit képviselik.

Vijselaar mint a holland pénzügyminisztérium igazgatója emlékeztetett a holland soros elnökség által összehívott szakértői tanácskozás eredményeire, melyen egyetértettek a közös költségvetés reformja során követendő főbb alapelvekben. Ezek a rugalmasság (átcsoportosíthatóság), az európai hozzáadott érték (szolidaritás), a szubszidiaritás, valamint a bevételek és a kiadások közötti kapcsolat. Megjegyezte, hogy fontos az átláthatóság és az, hogy a költségvetés szolgálja az EU állampolgárainak érdekeit. Ugyanakkor arra is felhívta a figyelmet, hogy az integráció intézményeit eredendően nem közszolgáltatások biztosítására, hanem szabályozó szerepre hozták létre. Egy hozzászóló feltette azt a kérdést, hogy vannak-e tervek egy közös hadsereg számára forrásokat beállítani, mert béke van ugyan, de a biztonság miatt fontos lenne. Georgieva megjegyezte, hogy most folyik egy határ- és tengerpartvédelmi ügynökség felállításának tervezése, ami persze nem hadsereg, de a védelemmel kapcsolatos. A Bizottság alelnöke azt is hangsúlyozta, hogy az uniós költségvetési kiadásokat a jelenlegihez képest még inkább az EU-n kívüli térségek stabilizálására kellene fordítani (amire példa a Törökországnak nyújtandó menekültügyi támogatás).

Egy hozzászóló azt a véleményét fejtette ki, hogy a GDP-arányos 1 százalékos uniós költségvetési keretet az Európai Stabilitási Mechanizmusban rendelkezésre álló 5 százalékos kerettel összeadva, összesen 6 százalékos GDP-arányos pénzügyi forrás már nem elhanyagolható, de az ESM úgy működik, mint egy magán-

részvénytársaság (ahol a részvények arányában szavaznak), ami nem jó megoldás. Erre reagálva Monti felhívta a figyelmet, hogy az ESM-források visszaáramlanak, ha rendbe jön az érintett ország: ez kölcsön, nem „elveszett" pénz, tehát nem lehet összeadni a közös költségvetéssel. Georgieva megállapította, hogy az euróövezet válsága pénzkérdés volt, ami megoldható, ezzel szemben a menekültválság már értékekről és érdekekről szól, a közösen vállalható fellépésről komoly viták folynak – vagyis ez sokkal bonyolultabb kérdés, nem csak a rendelkezésre álló költségvetési források problematikáját kell megoldani.

Zárógondolatok

A konferenciát záró plenáris ülés az Európai Unió jövőjét érintő gondolatokat kívánt megfogalmazni. A holland soros elnökség képviseletében *Roland Plasterk* belügyminiszter arra mutatott rá, hogy a jelenlegi fő kihívásokat a menekültválság és a terrorizmus veszélye jelentik, amelyek következményeként a schengeni rendszer működése is veszélybe került. Meglátása szerint itt az idő a közös fellépésre. Hozzászólásának nagy részét az Urban Agenda jelentőségének szentelte, mivel ez a holland elnökség egyik prioritása. A miniszter szerint az európai fejlődésnek két aranykora volt, és mindkettő a városok fellendülésének időszaka: a 17. század, valamint a 19. és 20. század fordulója, amikor a vasút összekötötte a városokat. Hangsúlyozta, hogy a városfejlesztés egyáltalán nem áll ellentétben a vidékfejlesztési célokkal. Fő cél a fenntartható városok kialakítása: az olyan „zöld városok" megvalósítása, ahol az emberek ott akarnak élni, nem csak bejárni dolgozni vagy szórakozni. Ehhez intelligens közlekedés és élhető környezet kialakítására van szükség. *Linda Yueh*, az Oxfordi Egyetem Kínai Növekedési Központjának igazgatója kifejtette, hogy a méret számít, vagyis az EU belső piacából származó előnyöket kell minél jobban kiaknázni, gazdasági növekedésre van szükség, emellett pedig az európai identitást is erősíteni kellene.

Ivan Krastev, a Centre for Liberal Strategies igazgatója hozzászólásában felhívta a figyelmet a meglévő legitimitási problémákra. A Brexit veszélyét külön kiemelte, mert „népszavazásjárvány" indulhat el: a kérdés csak az, melyik tagállam lesz a következő. Ez meggyőződése szerint nagyon rossz irányba viheti az integráció jövőjéről való gondolkodást. A népszavazás blokkolhatja az európai integrációt. A menekültkérdés kezelése kapcsán pedig kifejtette, hogy a szolidaritás nagyon fontos, mert a görögök az államadósságért felelősek voltak, de a menekültválságért nem – tehát ez utóbbi kapcsán még inkább indokolt közös megoldási kereteket kidolgozni.

A záró plenáris ülés sajnos nem vállalkozott a 11 párhuzamos szekcióban folytatott vita fő következtetéseinek összegzésére, pedig igazán hasznos lett volna megismerni a többi szekció által megfogalmazott javaslatokat. A gazdasági szekció üléseit összefoglalva talán azt lehetett volna megállapítani, hogy az EKB monetáris politikája a beruházásokra és a költségvetések finanszírozására elvileg kedvező hatásokkal jár, ugyanakkor a magánszektor egyelőre viszonylag óvatos, a bankok kockázatkerülők, a költségvetések pedig nem használják ki kellő mértékben az alacsony kamatokat a kiadások csökkentésére, a strukturális reformok következetes keresztülvitelére. Az

európai gazdasági kormányzás kereteit jelentősen megerősítették az elmúlt hét év során, ugyanakkor a költségvetési fegyelem és a strukturális reformok melletti elkötelezettség nagyon eltérő az egyes tagállamok esetében. A fegyelem erősítése alapvetően az erőteljesebb számonkérésen, monitoringon és a szankcionálás lehetőségének szigorításán alapul, ahelyett, hogy a gazdaságpolitikai szabályozási keretek érdemi, tartalmi megvitatására kerülne sor. Ebben persze komoly akadályozó tényező az uniós szintű költségvetési politikai hatáskörök hiánya, ami mögött a legitimáció hiánya húzódik meg. Ezért is alapvetően elutasításra talál egy uniós szintű költségvetési tanács felállításának gondolata. Ebben az esetben viszont a nemzeti költségvetési tanácsok szerepének kell felértékelődniük.

A gazdasági növekedés elősegítése, a beruházások ösztönzése és a versenyképesség erősítése uniós szintű programokat és forrásokat is igényel. Ennek egyik példája a magánszektor mobilizálását előmozdítani szándékozó Európai Stratégiai Beruházási Alap, illetve az unió közös költségvetésének – mind bevételi, mind kiadási oldalon megvalósítandó – átfogó reformja. Bár a közös költségvetés hosszú távú reformja még számos nyitott kérdést vet fel, abban mindenképpen egyetértés mutatkozik, hogy a jövőben még inkább a versenyképesség javítását előmozdító politikák támogatására kellene helyeznie a hangsúlyt oly módon, hogy a forrásokért folyó verseny a teljesítményt is díjazza, ugyanakkor szem előtt tartva a tagországok közötti kohézió erősítésének és szolidaritásnak az alapvető fontosságát.

Kengyel Ákos

Kengyel Ákos egyetemi docens, Jean Monnet-professzor, BCE Nemzetközi Tanulmányok Intézet, Jean Monnet Chair in EU Policies (e-mail: akos.kengyel@uni-corvinus.hu).